

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

5. SINIF

SOSYAL BİLGİLER

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığı'na aittir.
Bu öğretim materyalinin metni, soruları ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir suretle alınıp yayımlanamaz.

BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

1. SANAL ORTAMA DİKKAT!
2. KİM BİLİM İNSANI?
3. BİLİMSEL ÇALIŞMA KURALLARI

SANAL ORTAMA DİKKAT! KİM BİLİM İNSANI? BİLİMSEL ÇALIŞMA KURALLARI		
Ders	Sosyal Bilgiler	 Süre 40 + 40 dk.
Sınıf	5	
Öğrenme Alanı	BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	
Konu	1.SANAL ORTAMA DİKKAT! 2. KİM BİLİM İNSANI? 3. BİLİMSEL ÇALIŞMA KURALLARI	
Kazanımlar	SB.5.4.3. Sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uyar. Mesafeli alışveriş, güvenli internet kullanımı, kimlik hırsızlığı gibi konular ele alınır. SB.5.4.4. Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerini belirler. Bilimsel düşünmenin önemine vurgu yapılır. SB.5.4.5. Yaptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır. Yapılan çalışmalarda yararlanılan kaynakları göstermenin ve kaynakların aslını korumanın önemi üzerinde durulur.	

YÖNERGE

1. Konuları Eba Tv üzerinden öğrencilere izletebilirsiniz.
2. Konu özetleri bölümünün başlangıcındaki “DÜŞÜNELİM–CEVAPLAYALIM” sorusu ile öğrencilerin konu ile ilgili düşüncelerini alıp daha sonra konu özetini kısaca açıklayabilirsiniz.
3. Konu sırasına göre Ek-1, Ek-2 ve Ek-3’te verilen çalışma kâğıtlarındaki etkinlikler çoğaltılarak öğrencilere dağıtılır ve öğrencilerin soruları cevaplamaları istenir. Öğrencilerin cevapları sınıfça değerlendirilir.
4. Ek-4’te verilen araştırma konusu öğrencilerin bu konuda yazdırılarak gelecek derse kadar araştırma yapmaları istenir.

KONU ÖZETİ**1. Konu: SANAL ORTAMA DİKKAT****DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM****Sanal ortamı hangi amaçlarla kullanabiliriz ve sanal ortamda ne gibi sorunlar yaşayabiliriz?**

Gelişen teknolojiyle beraber birçok ihtiyacımızı karşılayan ve hayatımızı kolaylaştıran teknolojik ürünler buluşlarla kullanımımıza sunulmaktadır. Bunlardan en sık kullandıklarımız bilgisayar ve akıllı telefonlardır. Bu ürünlerle kullanımı yaygınlaşan genel ağ bağlantısı ile “Mesafeli Alışveriş, Araştırma, Sosyal Medya, Bankacılık İşlemleri” gibi işlemlerimizi sanal ortamda yapmaktayız.

Ancak sanal ortamda bizim beklemediğimiz, olumsuz sonuçlarla karşılaşabiliriz. Sonucunda üzülebileceğimiz durumlarla karşılaşabiliriz. Bunun için bilhassa aşağıdaki konularda güvenlik önlemlerine mutlaka dikkat etmeliyiz.

1. Mesafeli Alışveriş: Genel ağ üzerinden sipariş edilen ve ödemesi yapılan alışverişlerdir. Bu alışverişlerde işlem yaptığımız sitenin ve e-satıcının güvenilir olması, ödeme yaparken kartınızla ilgili kişisel bilgilerin başkaları ile paylaşılmaması, kart şifremizin kolay bulunabilir olmaması ve başkaları ile paylaşılmaması, alışverişin banka sistemi tarafından onay kodu ile doğrulanması, şüpheli e-postayı açmama, tanımadığınız kişiler ile iletişime geçmeme ve ailemize bilgi verme önemli güvenlik önlemleridir.

2. Güvenli Genel Ağ Kullanımı: Kullandığımız bilgisayarlarda kişisel bilgilere ulaşabilecek, bilgisayarımızdaki programlara zarar verebilecek virüs yazılımları için lisanslı antivirüs programları kullanmalıyız. Genel ağ adresi olarak <https://> ibaresi olan güvenli ağ bağlantı adreslerini kullanmalıyız. Şifremiz ile girdiğimiz uygulamalardan güvenli çıkış bölümünde kapatmalıyız. Sosyal medyada kişisel bilgilerimizi paylaşmamalıyız.

3. Kimlik Hırsızlığı: Genel ağın kullanılmanın yaygınlaşmasıyla sanal ortamdaki kimlik hırsızlığı ve dolandırıcılığına “Siber Suçlar” denilir. Kredi kartı bilgilerinin çalınması, kişisel bilgilerin ele geçirilmesi ve kötü amaçlarla kullanılması gibi olumsuz durumlar siber suçlar arasındadır. Bunları önlemek için kredi kartımızın şifresinin güvenli harf ve rakamlardan oluşturulmalı, sanal ortamdaki uygun tekliflere kanılmamalı, kart ve kişisel bilgiler başkaları ile paylaşılmamalıdır.

2. Konu: KİM BİLİM İNSANI?**DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM****Bilim insanı olsanız hangi konuda çalışma yapmak istersiniz. Neden?**

Yaptıkları bilimsel çalışmalar ve buluşlar ile insanların hayatlarını kolaylaştıran, sorunlara çözümler üreten ve insanlık için yeni ve faydalı ürünler ortaya koyan kişiler bilim insanlarıdır. Ampulü icad eden Thomas Alva Edison (TamisAlva Edison), Telefonu icad eden Alexander Graham Bell (Aleksandırgraham Bel), Matematikçilerimizden ve Arf Teoreminin mucidi Prof. Dr. Cahit Arf ile Tıp, Biyoloji ve Kimya alanında çalışmaları olan ve DNA onarımı ile ilgili buluşu ile Prof. Dr. Aziz Sancar bilim insanlarına örneklerdir.

Bilim insanları çalışmalarının tüm basamaklarında bilimsel araştırma yöntemleri kullanır ve bilimsel düşünce ile hareket ederler. Bilimsel buluşların insanlığa sunulması için bu zor görevi yerine getiren bilim insanlarının ortak özellikleri vardır. Bunlar:

1. Sabırlıdırlar.
2. Meraklıdırlar.
3. Çalışkandırlar.
4. Ön yargılı değildirler.
5. Araştırmacıdırlar.
6. Dürüsttüler.
7. Yeni görüş ve düşüncelere açıktırlar.
8. Planlıdırlar.
9. Tarafsızdırlar.
10. Ümitlidirler.
11. Cesurdurlar.
12. Sorgularlar.
13. İnsanlığa faydalı olmak için çalışırlar.
14. Bilimsel yöntemleri kullanırlar.

3. Konu: BİLİMSEL ÇALIŞMA KURALLARI

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

Sizin yazdığınız bilimsel bilgiler içeren kitabınız izniniz olmadan başkaları tarafından kullanılsa neler düşünürsünüz? Açıklayınız.

Bilimsel araştırma yaparken farklı kaynaklardan yararlanırız. Çalışmalarımızı yaparken bilimsel kitaplar, süreli yayınlar, dergiler, ansiklopediler veya genel ağlar bilimsel kaynaklarımız olabilir. Ancak bu kaynaklardan yararlanırken yaptığımız çalışmalarda bilimsel etik kurallara uygun olarak yararlanılan kaynaklar belirtilmeli ve kaynakların aslının korunması sağlanmalıdır. Bilimsel çalışma yapılırken aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir. Bunlar;

1. Araştırma konusu belirlenerek gerekli planlama yapılmalı,
2. Konu ile ilgili bilgilere ulaşılacak farklı kaynaklar tespit edilmeli,
3. Bilgilerin aslı korunarak metin oluşturulmalı,
4. Araştırma sonucu elde edilen bilgiler metin hâline dönüştürülmeli,
5. Yararlanılan bilgilerin kaynakları kaynakça bölümünde belirtilmeli.

Çalışma Kâğıdı

SANAL ORTAMA DİKKAT!

A) Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Sanal ortamı kullanırken güvenliğimiz için nelere dikkat etmeliyiz?

.....

.....

2. Sanal ortamda güvenlik kurallarına uymazsak hangi olumsuz durumlarla karşılaşabiliriz?

.....

.....

3. Genel ağ üzerinden giysi almak için araştırma yapan Ayşe ve kardeşi Murat babaları ile beraber seçtikleri ürünlerin ödemesini kredi kartı ile yapmaları gerekti. Söz alan Ayşe okulda Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiklerine göre "Güvenli Genel Ağ" kullanmaları gerektiğini, Murat ise ödeme sırasında "Kimlik Hırsızlığı" ile karşılaşabileceklerini söyledi.

Bu paragrafa göre babaları mesafeli alışveriş sırasında aşağıdakilerden hangisine dikkat etmelidir?

- A) Ürünün fiyatına
B) Garanti Belgesine
C) Sitenin https:// uzantılı olmasına
D) E-devlet portalı olmasına

B) Aşağıdaki cümleler doğru ise "D" yanlış ise "Y" ile verilen kutucukları işaretleyelim. Yanlış olan ifadenin doğrusunu altına yazalım.

1. Sanal ortamda resmi sitelerdeki bilgiler doğru ve güvenilirdir. D Y
.....
2. Sanal ortamda mesafeli alışverişler güvenilirdir. D Y
.....
3. Sanal ortamda kullandığımız şifrelerimiz aynı ve kolay olmalıdır. D Y
.....

C) Boşluklara aşağıda verilen uygun kavramları yazalım.

- mesafeli alışveriş • güvenli ağ kullanımı • kimlik hırsızlığı • sanal ortam

1. Kişisel bilgilerin başka kişiler tarafından ele geçirilmesinedenir.
2. Genel ağ üzerinden ödemesi yapılarak bir ürünün sipariş verilmesinedenir.
3. Bilgisayarlarda antivirüs programları, şifrelemeler ve resmi sitelerin tercih edilmesine.....denir.

Çalışma Kâğıdı

KİM BİLİM İNSANI?

A) Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Bilim insanlarının bilimsel çalışma yapma amaçları nelerdir?

.....

.....

.....

2. Bilim insanları bilimsel düşünceyi ön plana almazlarsa ne gibi sonuçlar ortaya çıkar?

.....

.....

.....

3. Bilim insanlarımızdan Ord. Prof. Dr. Mehmet Fuat Köprülü hukuk fakültesini okumuş, tarih ve edebiyat alanında eserler vermiş, liselerde edebiyat öğretmenliği yapmış, 23 yaşında iken üniversitede profesör olarak göreve başlamıştır. Hayatı boyunca birçok eser bırakan Köprülü'nün 1400'den fazla yazısının olduğu bilinmektedir.

Bu anlatılanlara göre bilim insanı Fuat Köprülü ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Birçok eserleri olduğu
- B) Farklı görevlerde buldukları
- C) Farklı bilimsel alanlarda çalıştıkları
- D) Ön yargılı olmadıkları

B) Aşağıdaki cümleler doğru ise "D" yanlış ise "Y" ile verilen kutucukları işaretleyelim. Yanlış olan ifadenin doğrusunu altına yazalım.

1. Bilim insanları bir konu ile ilgili kendi tezlerini savunurlar. D Y
.....
2. Bilim insanları ön yargılıdır. D Y
.....
3. Bilimsel düşünme geçmişteki bilgilere yeni bilgiler eklemeye çalışır. D Y
.....

C) Boşluklara aşağıda verilen uygun kavramları yazalım.

- buluş • objektif • ön yargı • mucit

1. Bilimsel konularda insanlara faydalı yeni ürün bulanlaradenir.
2. İnsanların ihtiyacı olan yeni bir araç, fikir veya düşünce üretmeyedenir.
3. Bilimsel düşünmenin olması için tarafsız ve araştırmacı davranmayadenir.

Çalışma Kâğıdı

BİLİMSEL ÇALIŞMA KURALLARI

A) Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Bilimsel bir konuda araştırma yaparken hangi kurallara uymalıyız?

.....

.....

2. Araştırmalarda kullandığımız kaynakların aslının korunması ve kaynakçada belirtilmesinin önemi nelerdir?

.....

.....

3. Sosyal Bilgiler dersi araştırma projesi için kütüphanede araştırma yapan Ömer ansiklopedi, dergi, kitap, akademik çalışmalar ve genel ağda konusu ile ilgili önemli bilgilere ulaşmıştır. Bilimsel etiğe uygun şekilde ulaştığı bilgileri değiştirmeden olduğu gibi not almış ve daha sonra konu ile ilgili metnini hazırlamıştır. Yararlandığı kaynakların kaynaklarını kaynakça kurallarına uygun olarak çalışmasının sonundaki kaynakça bölümünde göstermiştir.

Bu paragrafta bilimsel araştırma aşamalarından hangi unsura değinilmemiştir?

- A) Araştırma konusunu seçtiği
- B) Çeşitli kaynaklardan yararlandığı
- C) Bilgilerin aslını koruduğu
- D) Kaynakça bölümünü oluşturduğu

B) Aşağıdaki cümleler doğru ise “D” yanlış ise “Y” ile verilen kutucukları işaretleyelim.

Yanlış olan ifadenin doğrusunu altına yazalım.

1. Bilimsel çalışmalarda çeşitli kaynaklardan yararlanmamız gereklidir. D Y
.....
2. Araştırmalarımız sonrasında bilimsel bilgileri kendi düşüncelerimizle düzenlemeliyiz. D Y
.....
3. Yaptığımız çalışmalarda yararlandığımız kaynakları belirtmeliyiz. D Y
.....

C) Boşluklara aşağıda verilen uygun kavramları yazalım.

- kaynak • araştırma • planlama • kaynakça

1. Araştırma yaptığımız konularla ilgili kitap, dergi ve genel ağ adreslerinin gösterildiği bölümedenir.
2. Bilimsel araştırma çalışmasının ilk aşamasına.....denir.
3. Bilimsel bilgiye ulaşma aşamalarınadenir.

Araştırıyorum Öğreniyorum

Bilim insanlarından birinin hayatını ve buluşları ile insanlığa yapmış olduğu katkıların neler olduğunu araştırıp defterimize yazalım.

ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

1. BİZİM EKONOMİK FAALİYETLERİMİZ
2. HANGİ MESLEKLER VAR?
3. HAYATIMIZ ŞEKİLLENİYOR

BİZİM EKONOMİK FAALİYETLERİMİZ, HANGİ MESLEKLER VAR? HAYATIMIZ ŞEKİLLENİYOR		
Ders	Sosyal Bilgiler	
Sınıf	5	
Öğrenme Alanı	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	
Konu	1. BİZİM EKONOMİK FAALİYETLERİMİZ 2. HANGİ MESLEKLER VAR? 3. HAYATIMIZ ŞEKİLLENİYOR	
Kazanımlar	SB.5.5.1. Yaşadığı yerin ve çevresinin ekonomik faaliyetlerini analiz eder. SB.5.5.2. Yaşadığı yer ve çevresindeki ekonomik faaliyetlere bağlı olarak gelişen meslekleri tanır. SB.5.5.3. Çevresindeki ekonomik faaliyetlerin, insanların sosyal hayatlarına etkisini analiz eder. Ekonomik faaliyetlerin nüfus, yerleşme, eğitim ve kültür üzerindeki etkileri üzerinde durulur.	

Süre 40+40+40 dk.

YÖNERGE

1. Konuları Eba Tv üzerinden öğrencilere izletebilirsiniz.
2. Konu özetleri bölümünün başlangıcındaki “DÜŞÜNELİM–CEVAPLAYALIM” sorusu ile öğrencilerin konu ile ilgili düşüncelerini alıp daha sonra konu özetini kısaca açıklayabilirsiniz.
3. Konu sırasına göre Ek-1, Ek-2 ve Ek-3’de verilen çalışma kâğıtlarındaki etkinlikler çoğaltılarak öğrencilere dağıtılır ve soruları cevaplamaları istenir. Öğrencilerin cevapları sınıfça değerlendirilir.
4. Ek-4’te verilen araştırma konusu öğrencilere yazdırılarak gelecek derse kadar araştırma yapmaları istenir.

KONU ÖZETİ**1. Konu: BİZİM EKONOMİK FAALİYETLERİMİZ****DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM****Yaşadığınız çevrede insanların ekonomik faaliyetlerde bulunmalarının nedenleri nelerdir?**

Hayatımızı devam ettirebilmemiz için gerekli olan beslenme, barınma ve giyim gibi temel ihtiyaçlarımızın üretim faaliyetleri ile çeşitli ekonomik faaliyetler gelişmiştir. Yaşadığımız çevredeki imkanları değerlendirerek yeni ürünler elde etmeye üretim; üretilen malların kullanılmasına veya farklı hizmet alanında faydalanılmasına tüketim denir. İklim özellikleri, yeraltı kaynakları, su imkanları, doğal varlıklar gibi faktörler farklı ekonomik faaliyetlerin gelişmesine sebep olmuştur. Bunlar:

1. Tarım: Topraklarının ekilmesi-dikilmesi ve sulanması ile topraktan ürün alınmasıdır. Ülkemizde verimli topraklar geniş alan kapladığından ve su imkanları yeterli olduğundan birçok yer tarım faaliyetlerine uygundur.

Akdeniz ve Ege kıyılarında iklimin ılıman olmasından dolayı verimli ovalarda turuncgiller (portakal, mandalina, greyfurt, limon vb.), zeytin, pamuk, üzüm üretimi yapılmaktadır.

Karadeniz kıyılarında her mevsim yağışlı olduğundan çay, fındık ve mısır üretimi gelişmiştir.

Marmara Denizi çevresinde yükseltinin ve engebenin az olduğu ovalık alanlarda zeytin, ayçiçeği üretimi gelişmiştir.

Ülkemizin Güney Doğusundaki Adıyaman, Gaziantep, Şanlıurfa gibi illerde yazların kurak olması nedeniyle tarım sınırlı kalmış ancak GAP (Güney Doğu Anadolu Projesi) ile sulama imkanları sağlandığından pamuk, mısır, buğday, Antep fıstığı, zeytin, ve mercimek gibi tarım ürünleri üretilmektedir.

Ülkemizin iç kesimlerindeki Konya, Niğde, Ankara çevresi gibi yerlerde yağış az ve kışlar soğuk olduğundan bu iklim şartlarında yetiştirilebilir buğday ve arpa ile şekerpancarı üretimi yapılabilmektedir.

Ülkemizin doğu kısımları kışlar soğuk ve kar yağışlı, yazlar ise sıcak ve kurak; yeryüzü şekilleri çok engebeli olduğundan tarım faaliyetlerini sınırlandırmaktadır. Buğday, arpa ve kayısı yetiştirilen önemli tarım ürünleridir.

2. Hayvancılık: Hayvanların yetiştirilmesi ve hayvanlardan elde edilen et, süt, yumurta ve deri gibi ürünlerin tüketimine yönelik ekonomik faaliyettir. İklim, bitki örtüsü ve yeryüzü şekillerinin özelliğine bağlı olarak ülkemizde farklı yerlerinde çeşitli hayvancılık faaliyetleri yapılmaktadır.

İç kısımlardaki bozkır bitki örtüsü nedeniyle küçükbaş (koyun, keçi,) hayvancılık,

Erzurum ve Kars çevresinde yaz yağışları sayesinde gelişen otlaklar nedeniyle büyükbaş (inek, manda, öküz) hayvancılık,

Bursa ve çevresinde ipekböcekçiliği,

Muğla, Rize, Kars ve Hakkari'de arıcılık,

Karadeniz, Ege Denizi, Marmara Denizi ve Akdeniz'de balıkçılık,

İstanbul, İzmir, Ankara, Balıkesir, Manisa gibi şehirlerde kümes hayvancılığı (tavuk, horoz, hindi, kaz, ördek) önemli hayvancılık faaliyetleridir.

3. Sanayi: Ham maddelerin işlenerek yeni bir ürün elde edilmesidir. Üretime dayalı olan sanayi faaliyetleri ekonomik yönden ülkelerin kalkınması için önemli bir sektördür. Ulaşım ağının geliştiği, yeryüzü şekillerinin sade ve iklimin ılıman olduğu yerler sanayi tesislerinin kurulması için uygun alanlardır.

Tarım ürünleri ve bitkiler işlenerek makarna, bisküvi, şeker, meyve suyu, ilaç, kozmetik vb.,

Toprak ham maddesinden cam, çimento, tuğla, kiremit, seramik vb.,

Madenler işlenerek otomotiv malzemeleri, elektronik ve mutfak araç gereçleri, beyaz eşya (buzdolabı, çamaşır makinesi vb.), savunma sanayi araç gereçleri vb. üretimi yapılmaktadır.

İstanbul, İzmir, Kocaeli, Bursa, Eskişehir, Adana gibi şehirler önemli sanayi merkezleridir.

4. Turizm: Doğal güzellikleri, tarihî yerleri görmek, eğlenmek ve dinlenmek gibi amaçla bir yerden başka bir yere yapılan kısa süreli gezilerdir. Yazları uzun ve deniz turizminin geliştiği Akdeniz ve Ege kıyıları, kış turizminin geliştiği Bursa, Bolu ve Erzurum, tarihî yerlerin yoğun olduğu İstanbul, Ankara, Şanlıurfa, Mardin, İzmir, Trabzon vb. şehirler önemli turizm yerleridir.

5. Madencilik: Yer altındaki ekonomik değeri olan minerallerden oluşan malzemelerin çıkarılıp işlenerek kullanılabilir hâle getirilmesidir. Ülkemiz madenler bakımından zengindir ve önemli gelir kaynağımızdır.

Sivas (Divriği), Malatya (Hekimhan), Kütahya (Simav), Balıkesir (Edremit)'de demir,

Zonguldak'ta taş kömürü,

Manisa (Soma), Muğla (Yatağan), Kütahya (Tunçbilek-Seyitömer)'da linyit,

Konya (Seydişehir), Antalya (Akseki)'de alüminyum,

Elazığ (Guleman), Muğla (Fethiye, Köyceğiz), Denizli (Acıpayam)'da krom,

Eskişehir, Bursa, Kütahya, Balıkesir'de bor madenleri çıkarılan önemli kaynaklarımızdır.

6. Ormancılık: Ormanlardaki ağaçların işlenerek mobilya yapımı, kâğıt, kalem, ahşap ürünler gibi malzemelerin elde edilmesidir.

Yağış miktarının yeterli olduğu Karadeniz ve Akdeniz kıyılarında ormancılık faaliyetleri gelişmiştir.

7. Hizmet Sektörü: Herhangi bir üretime ait olmayan ancak gelişen teknoloji ve sanayiyle beraber ihtiyaç duyulan sağlık, güvenlik, hukuk, eğitim, ulaşım, bankacılık gibi ihtiyaçların insanlara sağlanmasıdır. Ülkemizde de başta İstanbul, Ankara, İzmir, Eskişehir gibi şehirler başta olmak üzere bu sektörde ülkemizde hızla gelişmektedir.

2. Konu: HANGİ MESLEKLER VAR?

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

Yaşadığınız çevredeki ekonomik faaliyetle ilgili hangi meslek alanında çalışmak istersiniz. Neden?

Yaşadığımız yerin iklim, yeryüzü şekilleri, bitki örtüsü, ulaşım imkânları gibi özellikleri sonucunda belirgin ekonomik faaliyetler ön plana çıkmaktadır. İnsanlarda temel ihtiyaçlarını karşılamak ve geçimlerini sağlamak

için çevredeki ekonomik faaliyetlere bağlı olarak ihtiyaç duyulan mesleklerde çalışmaktadırlar.

Tarım ve hayvancılığın geliştiği yerlerde ziraat mühendisliği, veterinerlik, çobanlık gibi mesleklerde çalışanlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Sanayinin geliştiği yerlerde mühendislere, işçilere ve insanlara hizmet ulaştıran doktor, hemşire gibi sağlık çalışanlarına, öğretmen, polis, hâkim, savcı, bankacı gibi hizmet sektörü mesleklerinde çalışanlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Akdeniz ve Karadeniz kıyılarında turizm geliştiğinden otel ve konaklama ile turizm alanındaki meslekler olan otel işletmecisi, aşçı, garson, tercümanlık, turist rehberliği gibi çalışanlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Madenlerin çıkarıldığı Zonguldak, Kütahya, Manisa gibi yerlerde madencilikle ilgili maden mühendisi, maden işçisi gibi mesleklerde çalışanlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Ormanların yoğun olduğu Karadeniz ve Akdeniz kıyılarında orman mühendisi ve orman işçilerine ihtiyaç duyulmaktadır.

3. Konu: HAYATIMIZ ŞEKİLLENİYOR

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

Ailenizin, yaşadığınız yerde yerleşmesinin nedeni neler olabilir?

Beslenme, barınma, sağlık gibi temel ihtiyaçlarımızı karşılamak ve geçimlerini sağlamak için insanlar ekonomik faaliyetlerde çalışırlar. Bir yerdeki ekonomik faaliyetlerin özellikleri ve buralardaki değişiklikler orada yaşayan insanların nüfus, yerleşme, eğitim ve kültürel özelliklerini etkiler. Örneğin tarım ve hayvancılığın yaygın olduğu bir yerde sanayi tesisinin açılması veya bu bölgede kurulan bir maden tesisi, iş gücüne ihtiyacı arttıracak ve iş imkânı sağlayacağından burası göç alacak ve ekonomik değişim nüfus ve yerleşme üzerinde de etkili olacaktır.

Sanayileşmeyle beraber göç alan ve nüfusu artan şehirlerde sağlık, eğitim, ulaşım ve bankacılık gibi hizmet sektörüne ait meslekler gelişti. İnsanların yaşam şekilleri değişti. Oturduğu evler de çok katlı yerleşmeyi, alışveriş kültüründe değişiklikle mesafeli alışveriş ve büyük alışveriş merkezlerini tercih etmeye başladılar.

Kıyı bölgelerimiz, kış turizm alanları ve tarihî yörelerimiz turizm faaliyetleri sayesinde daha çok gelişmişlerdir. Ayrıca insanların turistlerle kültürel olarak etkileşimini sağlamıştır.

Üniversitelerin açılmasıyla bölge öğrencilerin eğitimi süresince barınma, beslenme, ulaşım gibi ekonomik faaliyetleri geliştirecektir. Ayrıca farklı yerlerden hatta başka ülkelerden gelen öğrencilerin kültürel kaynaşmayı sağlar.

Çalışma Kâğıdı

BİZİM EKONOMİK FAALİYETLERİMİZ

A) Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Yukarıdaki haritaya göre sanayi faaliyetlerinin farklılıklar göstermesinin nedenleri nelerdir?

.....

.....

.....

2. Yaşadığınız yer ve çevresindeki ekonomik faaliyetler nelerdir?

.....

.....

.....

3. Haritaya göre kâğıt fabrikalarını işaretli yerlerde çoğalmasının sebeplerini yazınız.

.....

.....

.....

3. 6/A sınıfı öğrencisi Özlem, yaşadığı yer ve çevresinin ekonomik faaliyetlerini sunarken şunları anlatmıştır:

Yaşadığımız yer ve çevresi denize kıyısı olan, dağları denize paralel uzanan, her mevsim yağış alan ve yeryüzü şekilleri engebeli bir yerdir. Çay ve fındık yetiştiriciliği gelişmiştir. Ormanlarımız geniş yer tutar. Balıkçılık faaliyeti önemli gelir kaynağımızdır. Taş kömürünün çıkarılması madenciliğin gelişmesini sağlamıştır. Yaşadığımız yer ve çevresinde ulaşım imkânlarının gelişmesi, sanayide iş gücüne ihtiyacın artması ile nüfusu artmış ve şehirleşme hız kazanmıştır. Birçok gezip görülecek tarihî ve turistik yerleri ile doğal güzelliklerinin de olması turizmin gelişmesini sağlamıştır. Yaşadığımız yerdeki şehirleşme ile insanların eğitim, sağlık, güvenlik, turizm, bankacılık gibi hizmet sektöründe gelişmiştir.

Özlem'in sunumuna göre yaşadığı yerin ekonomik faaliyetleri ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşamaz?

- A) Yeryüzü şekilleri ve iklim özelliklerinin tarım faaliyetlerini etkilediği
 B) Yeryüzü şekilleri ve iklim özelliklerinin madencilik faaliyetlerini etkilediği
 C) Ekonomik faaliyetlerin nüfus özelliklerini etkilediği
 D) Ekonomik faaliyetlerin hizmet sektörüne olan ihtiyacı arttırdığı

B) Aşağıdaki cümleler doğru ise "D" yanlış ise "Y" ile verilen kutucukları işaretleyelim. Yanlış olan ifadenin doğrusunu altına yazalım.

1. Tarım ülkelerin kalkınması için en önemli ekonomik faaliyettir. D Y

2. Yaşadığınız yerde madenciliğin gelişebilmesi için iklim şartlarının uygun olması gerekir. D Y

3. Sanayinin gelişmesine bağlı olarak hizmet sektöründe gelişir. D Y

C) Boşluklara aşağıda verilen uygun kavramları yazalım.

- üretim • sanayi • iklim • tarım

1. Ham maddelerin işlenerek ürün elde edildiği ekonomik faaliyete.....denir.
 2. Ekonomik faaliyetleri etkileyen sıcaklık ve yağış gibi faktörlereözellikleri denir.
 3. Yaşadığımız yer ve çevresindeki imkânlara uygun ekonomik faaliyetler sonucunda elde edilen ürünleredenir.

Çalışma Kâğıdı

HANGİ MESLEKLER VAR?

A) Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Türkiye’de farklı mesleklerin gelişmesinin nedenleri nelerdir?

.....

.....

.....

2. Yaşadığınız yer ve çevresindeki hangi ekonomik faaliyetlere bağlı olarak gelişen meslekler vardır?

.....

.....

.....

3. Yaşadığımız yer ve çevresinin iklim, yer altı ve yer üstü kaynakları, tarihî ve doğal güzellikleri özellikleri oradaki ekonomik faaliyetleri ve buna bağlı oluşan belirgin mesleklerin gelişmesini sağlar.

Buna göre aşağıdaki ekonomik faaliyetler ile meslek eşleştirmesi doğru olarak verilmiştir.

- A) Madencilik- Veterinerlik B) Ormancılık- Öğretmen
C) Turizm – Ziraat Mühendisliği D) Hayvancılık – Çobanlık

B) Aşağıdaki cümleler doğru ise “D” yanlış ise “Y” ile verilen kutucukları işaretleyelim. Yanlış olan ifadenin doğrusunu altına yazalım.

1. İnsanlar sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için ekonomik faaliyetlerde bulunur. D Y
.....
2. Bir yerdeki ormancılık faaliyetlerine göre gıda mühendisliği mesleği gelişmiştir. D Y
.....
3. Öğretmenlik, hemşirelik, bankacılık ve avukatlık meslekleri hizmet sektörüne bağlı olarak gelişmiştir. D Y
.....

C) Boşluklara aşağıda verilen uygun kavramları yazalım.

- sanayi sektörü • hizmet sektörü • ziraat mühendisi • veteriner

1. Eğitim, sağlık, güvenlik amacı olan mesleklere.....denir.
2. Tarla bitkileri, meyvecilik, sebzeçilik ve tarım ilaçları ile ilgilenen mesleğedenir.
3. Fabrika ve atölye gibi yerlerde çalışan mühendis, teknisyen, tamirci ve işçilerin görev yaptığı alanadenir.

Çalışma Kâğıdı

HAYATIMIZ ŞEKİLLENİYOR

A) Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

- 1) Yaşadığınız yer ve çevresindeki ekonomik faaliyetlerin, yaşadığınız yerin nüfus ve yerleşmesine etkileri nelerdir?

.....

.....

- 2) Yaşadığınız yer ve çevresinin ekonomik faaliyetleri insanların günlük hayattaki yaşayışlarını nasıl etkilemiştir?

.....

.....

- 3) İnsanların yaşadığı yer ve çevresindeki ekonomik faaliyetlerinden biride eğitim, sağlık, güvenlik, turizm, bankacılık gibi hizmet sektörüdür. Bu sektörün gelişmesinde aşağıdaki verilenlerden hangisi temel nedendir?

- A) Nüfus ve Yerleşme B) Bilim ve Teknoloji
C) Üniversiteler D) Konaklama Tesisleri

B) Aşağıdaki cümleler doğru ise "D" yanlış ise "Y" ile verilen kutucukları işaretleyelim. Yanlış olan ifadenin doğrusunu altına yazalım.

- 1) Bir yerde sanayi faaliyetlerinin artması oranın göç vermesine ve nüfusunun azalmasına neden olur.

D Y

.....

- 2) Turizm ve eğitim faaliyetlerinin yoğun olduğu yerlerde farklı kültürlerin etkileşimi olur.

D Y

.....

- 3) Bir yerde üniversite veya fabrika açılması orada yeni farklı iş alanlarının açılmasını sağlar.

D Y

C) Boşluklara aşağıda verilen uygun kavramları yazalım.

- sosyal hayat • kültür • nüfus • yerleşme

- 1) Bir yerdeki ekonomik faaliyetlerin etkisiyle değişen konutların özelliği, alışveriş ve giyim tarzı gibi tercihlere.....denir.

- 2) İnsanların hayatlarını devam ettirmek ve ekonomik faaliyetlerde bulunmak için geçici veya sürekli olarak bulunduğu alanlara.....denir.

- 3) Belirli bir yerde yerleşen insanların tamamına.....denir.

Araştırıyorum Öğreniyorum

Yaşadığınız yer ve çevresindeki ekonomik faaliyetlerin neler olduğunu ve buna bağlı olarak gelişen hangi mesleklere ihtiyaç olduğunu araştırıp defterinize yazınız.

ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

4. TEMEL İHTİYAÇLARIMIZA ULAŞIM
5. EKONOMİK BULUŞLAR
6. TÜKETİCİ OLARAK HAKLARIM

TEMEL İHTİYAÇLARIMIZA ULAŞIM EKONOMİK BULUŞLAR TÜKETİCİ OLARAK HAKLARIM		
Ders	Sosyal Bilgiler	 Süre 40+40+40 dk.
Sınıf	5	
Öğrenme Alanı	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	
Konu	4. TEMEL İHTİYAÇLARIMIZA ULAŞIM 5. EKONOMİK BULUŞLAR 6. TÜKETİCİ OLARAK HAKLARIM	
Kazanımlar	SB.5.5.4. Temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik ürünlerin üretim, dağıtım ve tüketim ağını analiz eder. SB.5.5.5. İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir. Farklı alanlarda yeni fikirler geliştiren başarılı girişimcilerin çalışmalarından örnekler verilerek öğrenciler yeni fikirler üretmeye teşvik edilir. Değişen toplumsal ilgi ve ihtiyaçlar araştırılarak bunları karşılamaya yönelik yenilikçi fikirler geliştirilir. SB.5.5.6. Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır.	
Materyaller		
Kaynaklar		

YÖNERGE

1. Konuları Eba Tv üzerinden öğrencilere izletebilirsiniz.
2. Konu özetleri bölümünün başlangıcındaki “DÜŞÜNELİM-CEVAPLAYALIM” sorusu ile öğrencilerin konu ile ilgili düşüncelerini alıp daha sonra konu özetini kısaca açıklayabilirsiniz.
3. Konu sırasına göre Ek-1, Ek-2 ve Ek-3’te verilen çalışma kâğıtlarındaki etkinlikler çoğaltılarak öğrencilere dağıtılır ve soruları cevaplamaları istenir. Öğrencilerin cevapları sınıfça değerlendirilir.
4. Ek-4’te verilen araştırma konusu öğrencilere yazdırılarak gelecek derse kadar araştırma yapmaları istenir.

KONU ÖZETİ**4. Konu: TEMEL İHTİYAÇLARIMIZA ULAŞIM****DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM****Temel ihtiyaçlarımız bizlere ulaşmasaydı ne gibi durumlarla karşılaşırız?**

Hayatımızı sürdürebilmemiz için gerekli olan ve temel ihtiyaçlarımız olan ürünlerin bizlere sunulmasına kadar geçirdiği uzun bir süreç sonrasında gerçekleşir. Bunlar;

Üretim: İnsanların temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla beslenme, giyim, sağlık amaçlı gibi ürünlerin elde edilmesidir.

Dağıtım: Üretimi yapılan ürünlerin ihtiyacı olan tüketicilere ulaşım araçları ile taşınarak ulaştırılmasıdır.

Tüketim: Tüketicilere ulaştırılan ürünlerin satışa sunulması, tüketilmesi veya kullanılmasıdır.

Bir ürün üretim, dağıtım ve tüketim aşamalarından geçer. Örnek olarak tarlada yetiştirilen buğdayın ekim, biçim ve hasadı yapılır. Toplanan buğdaylar değirmenlerde ve fabrikalarda un haline getirildikten sonra ulaşım araçları ile fırınlara ulaştırılır. Fırıncılar tarafından pişirilerek ekme olarak tüketilmek üzere bizlere sunulur.

5. Konu: EKONOMİK BULUŞLAR**DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM****Siz ülkemiz ekonomisinin gelişimine katkı için hangi alanda nasıl bir yatırım planladınız?**

Ülkemizin gelişmesi ve ekonomik olarak kalkınması için sanayi, bilim ve teknolojiye üretimin artırılması; topraklarımız, madenlerimiz ve turistik alanlarımız gibi kaynaklarımızın değerlendirilmesi gerekir. Örneğin bir sanayi tesisi kurarak ürün üretimi yapılmasını sağlayacak kişilere girişimci adı verilir. Üretilen ürünler sayesinde ülkemiz insanların ihtiyaçları sağlanır. Ayrıca ürünler başka ülkelere de satılarak ülkemiz gelir elde eder.

6. Konu: TÜKETİCİ OLARAK HAKLARIM**DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM****Satın aldığınız bir ürün arızalı veya bozulmuş olduğunda ne yaparsınız?**

Herhangi bir ürünü veya hizmeti satın alan kişilere tüketici, tüketicilerin yaptıkları alışverişler sonrasında satın aldıkları ürün ve hizmetle ilgili durumlar karşısında sahip oldukları haklara tüketici hakları denir. Temel ihtiyaçlarımızı karşılarken satın aldığımız ürünler veya hizmetler ile ilgili bozulmuş gıda, arızalı malzeme, aksayan hizmet gibi olumsuz durumlar yaşayabiliriz. Bu durumlar karşısında bilinçli bir tüketici olarak yasal haklarımızı kullanmalıyız. Bilinçli bir tüketici ve olumsuz durumlar karşısında yapması gerekenler şunlardır:

1. İhtiyaçlarına uygun alışveriş listesi hazırlar.
2. Fiyatı uygun yer ve ürünü tercih eder.
3. Ürünlerin üretim ve son kullanma tarihlerine bakar.
4. Ürünün TSE belgeli olmasını tercih eder.
5. Alışveriş sonrasında fiş veya faturasını alır.
6. Gerekli ürünler için garanti belgesini alır.
7. Ürün ve hizmetle ilgili sorun yaşadığında 14 gün içerisinde cayma hakkı olduğunu bilir.
8. Ürünlerin fiyat değerine göre ilçemizdeki veya ilimizdeki Tüketici Hakem Heyetlerine başvurabiliriz.

Ayıplı mal, tüketici olarak satın aldığımız ürünün, satıcı tarafından belirtilen özellikleri taşımaması, eksik olması, ürünün arızalı veya bozuk olmasıdır. Bu durumda ürünün garantisi süresince tüketicileri aşağıdaki haklarını arayabilirler:

1. Ürünü iade ederek ücretini geri alma
2. Ürünün ücretsiz onarımı
3. Ürünün yenisiyle değiştirilmesi
4. Ürünün ayıp miktarınca satıcıdan indirim isteme

Çalışma Kâğıdı

TEMEL İHTİYAÇLARIMIZA ULAŞIM

A) Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Temel ihtiyacımız olan ve tükettiğimiz ürünler nelerdir?

.....

.....

2. Temel ihtiyaçlarımızdan bir ürünün üretim, dağıtım ve tüketim aşamalarını açıklayınız?

.....

.....

3. İnsanlar temel ihtiyaçlarını karşılamak için beslenme, giyinme ve barınma amaçlı ürünler elde ederler. Bu ürünler üretildikten sonra tüketicilere ulaşım yoluyla dağıtım yapılarak ulaştırılması sağlanır. Ürünlerin kullanıma hazır hâlde satışa sunulması ve tüketilmesi de tüketim aşamasıdır.

Aşağıdaki ürünlerden hangisinin üretim aşaması ile ilgili eşleştirmesi hatalıdır?

- A) Süt - Yoğurt
 B) Toprak - Cam
 C) Şeker pancarı - Salça
 D) Deri - Elbise

B) Aşağıdaki cümleler doğru ise "D" yanlış ise "Y" ile verilen kutucukları işaretleyelim. Yanlış olan ifadenin doğrusunu altına yazalım.

1. Bisküviler ve çikolatalar tükettiğimiz temel ihtiyaç ürünleridir. D Y

2. Ürünler dağıtım, üretim ve tüketim aşamalarından geçerek bizlere ulaşır. D Y

3. Dağıtım aşaması üretilen bir ürünün herhangi bir araçla tüketim alanlarına ulaştırılmasıdır. D Y

C) Boşluklara aşağıda verilen uygun kavramları yazalım.

- ürün • üretim • dağıtım • tüketim

1. Bilgisayar, tablet ve cep telefonu gibi cihazları satın almamıza ve kullanmamızadenir.
2. İnsanların ihtiyaçlarını karşılayan ve maddi değeri olan varlıklaradenir.
3. İnsanların temel ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla gıda ürünlerinin elde edilmesinedenir.

Çalışma Kâğıdı

EKONOMİK BULUŞLAR

A) Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Geçmişten günümüze farklı alanlarda hangi ürünler üretilmiştir?

.....

.....

2. Günümüzde bireylerin ve toplumun istek ve ihtiyaçları dikkate alındığında hangi alanlarda ve konularda yeni çalışmalar yapılmalıdır?

.....

.....

3. Toplumsal ilgi ve ihtiyaçlar süreç içerisinde değişerek bunları karşılamaya yönelik yeni fikirler geliştirilmektedir. Girişimci insanların yapacağı ve insanlık için faydalı olan üretim fikirleri farklı alanlarda olabilir.

Paragrafta anlatılanlara göre aşağıdakilerden hangisi bu çalışmalara günümüzde örnek olarak gösterilemez?

- A) Madenlerin çıkartılarak işlenmesi
 B) Ameliyat eden robotik kolların bulunması
 C) Otomatik açılıp kapanan musluklar üretilmesi
 D) Yüz tanıma sistemleri oluşturulması

B) Aşağıdaki cümleler doğru ise “D” yanlış ise “Y” ile verilen kutucukları işaretleyelim. Yanlış olan ifadenin doğrusunu altına yazalım.

1. İnsanların temel ihtiyaçlarının karşılanması girişimcilerin yaptığı ekonomik faaliyetler sayesinde sağlanır. D Y

2. Toplumun ilgi ve ihtiyaçları zamanla değişiklikler gösterdiğinden bunlar araştırılarak yenilikçi fikirler üretmeliyiz. D Y
3. İnsanların farklı alanlardaki ilgi ve ihtiyaçlarının tamamı karşılanmıştır. D Y

C) Boşluklara aşağıda verilen uygun kavramları yazalım.

- proje • ihtiyaç • girişimci • iş birliği

1. Ekonomik faaliyet alanında faaliyet göstererek ürün veya hizmet üretilmesini sağlayan kişilere.....denir.
2. Değişen toplumsal ilgi ve ihtiyaçları karşılamaya yönelik yapılan ortak çalışmayadenir.
3. Girişimcilerin insanların temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yenilikçi fikirler geliştirerek planlama ve uygulama hazırlığına.....denir.

Konu Testi

TÜKETİCİ OLARAK HAKLARIM

A) Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Tüketici hakları neden vardır?

.....

.....

2. Bilinçli bir tüketici olarak alışveriş sonrasında yaşadığımız olumsuz durumlarda kullanabileceğimiz tüketici hakları nelerdir?

.....

.....

3. Murat, ailesi ile birlikte ihtiyaçları olan televizyonu bilinçli tüketici davranışlarına dikkat ederek mağazadan satın aldı. Aradan geçen bir yıl sonunda Murat yeni aldıkları televizyonun ekranında küçük ışık kümelerinin olduğunu fark etti. Durumu annesine ve babasına bildirdi. Onlar televizyonu alalı hayli bir zamanın geçtiğini, bu arızanın önemli olmadığını söylediler. Murat bunun üretim hatası olduğunu, ürünün arızalı olduğunu, garanti süresinin devam ettiğini ve bilinçli bir tüketici olarak tüketici haklarını kullanabileceklerini söyledi.

Buna göre Murat'ın ve ailesinin karşılaştığı durumla ilgili hangi düşünce yanlıştır?

- A) Ürün uzun süredir kullanıldığından ücret geri iadesi istenemez.
 B) Ürünün tamir ve onarımı veya ücret geri iadesi istenebilir.
 C) Ürünün ayıp miktarınca indirim istenebilir.
 D) Ürün arızalı olduğundan yasal haklar süreci kullanılmalıdır.

B) Aşağıdaki cümleler doğru ise "D" yanlış ise "Y" ile verilen kutucukları işaretleyelim. Yanlış olan ifadenin doğrusunu altına yazalım.

1. Tüketici olarak yeni aldığımız yazıcı arızalı çıktığında sadece ücretsiz tamir edilmesini talep edebiliriz.

D Y

2. Ambalajlı gıda ürünlerine üretim ve tüketim tarihi yazılması zorunludur.

D Y

3. Genel ağ üzerinden sipariş verilen ve ödemesi yapılan alışverişlerde Tüketiciyi Koruma Kanunu ile korunmaktadır.

D Y

C) Boşluklara aşağıda verilen uygun kavramları yazalım.

- mesafeli alışveriş • tüketici hakları • bilinçli tüketici • tüketici hakem heyeti

1. Alışverişlerde dikkat etmesi gereken hususları ve hakları bilen kişiye.....denir.

2. Tüketici olarak arızalı ürün veya aksatılan hizmetle ilgili başvuracağımız yeredenir.

3. Alışverişte seçimin ve ödemenin genel ağ üzerinden yapılmasınadenir.

Araştırıyorum Öğreniyorum

1. Farklı alanlarda toplumun ihtiyaçlarına yönelik yeni fikirler geliştiren başarılı girişimcilerin çalışmalarından örnek bir girişimci bulunuz ve çalışmalarını defterinize yazınız.
2. Siz, yeni fikirler geliştiren başarılı bir girişimci olarak farklı alanlarda hangi çalışmalar yaptınız?

ETKİN VATANDAŞLIK

1. HİZMET EDEN KURUMLARIMIZ
2. YÖNETİMLER GÖREVDE

HİZMET EDEN KURUMLARIMIZ YÖNETİMLER GÖREVDE		
Ders	Sosyal Bilgiler	 Süre 40+40 dk.
Sınıf	5	
Öğrenme Alanı	ETKİN VATANDAŞLIK	
Konu	1. HİZMET EDEN KURUMLARIMIZ 2. YÖNETİMLER GÖREVDE	
Kazanımlar	<p>SB.5.6.1. Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.</p> <p>Günlük yaşantısında karşılaştığı kurumlar ele alınarak bu kurumların yurttaşların haklarını koruma ve geliştirme, vatandaşlara çeşitli hizmetler sunma ve onların ihtiyaçları ile güvenliklerini sağlamaya yönelik sorumlulukları olduğu vurgulanır. Çevresindeki kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerinin araştırılması sağlanır.</p> <p>Kazanım kapsamında e-devlet portalı ve bu portal üzerinden sağlanan hizmetlere değinilir.</p> <p>SB.5.6.2. Yaşadığı yerin yönetim birimlerinin temel görevlerini açıklar. Yönetim birimlerinde görev yapan birey ve kurulların görevlerini yerine getirirken çeşitli kararlar aldıkları ve bu bağlamda karar verme becerilerini kullandıkları belirtilir.</p>	

YÖNERGE

1. Konuları Eba Tv üzerinden öğrencilere izletebilirsiniz.
2. Konu özetleri bölümünün başlangıcındaki “DÜŞÜNELİM–CEVAPLAYALIM” sorusu ile öğrencilerin konu ile ilgili düşüncelerini alıp daha sonra konu özetini kısaca açıklayabilirsiniz.
3. Konu sırasına göre Ek-1 ve Ek-2’de verilen çalışma kâğıtlarındaki etkinlikler çoğaltılarak öğrencilere dağıtılır ve soruları cevaplamaları istenir. Öğrencilerin cevapları sınıfça değerlendirilir.
4. Ek-3’te verilen araştırma konusu öğrencilere yazdırılarak gelecek derse kadar araştırma yapmaları istenir.

KONU ÖZETİ**1. Konu: HİZMET EDEN KURUMLARIMIZ****DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM****Sizce karşılanması gereken en önemli bireysel veya toplumsal ihtiyacımız hangisidir? Neden?**

İnsanların güvenli, huzurlu ve mutlu bir hayat sürebilmesi için sağlık, eğitim, barınma, güvenlik ve ulaşım gibi temel ihtiyaçları karşılanmalıdır. Bu temel ihtiyaçların çoğunu kendimiz karşılayamadığımızdan temel ihtiyaçlarımız devlet tarafından kurulan resmî kurumlarca karşılanır. Temel ihtiyaçlarımızı karşılayan kurumlar:

1. Sağlık İle İlgili Kurumlar: Sağlıklı bir hayat için ve sağlık sorunu yaşadığımız zamanlarda T.C. Sağlık Bakanlığınca doktor, hemşire ve diğer sağlık çalışanları ile Aile Sağlığı Merkezleri ve hastaneler sağlık ihtiyacımızı karşılayan kurumlardır.

2. Eğitim İle İlgili Kurumlar: Temel haklarımızdan olan eğitim, ayırım gözetmeksizin herkesin hakkıdır. Üniversiteler dışındaki tüm eğitim kurumları olarak hizmet veren okullar, eğitim merkezleri ve kurslar T.C. Millî Eğitim Bakanlığına bağlıdır.

3. Barınma İle İlgili Kurumlar: Yaşadığımız ve barınma ihtiyacını giderdiğimiz evlere olan talebi uygun imkânlarla T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı TOKİ (Toplu Konut İdaresi Başkanlığı) tarafından sağlanır. T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca çeşitli nedenlerle öz aileleri yanında kalamayan korunmaya ihtiyacı olan çocuklar için “Çocuk Evleri” ve bakıma muhtaç yaşlılar için ise “Huzurevleri” hizmet vermektedir.

4. Güvenlik İle İlgili Kurumlar: İnsanların huzurlu ve güven içerisinde yaşamalarını sağlayan kurumlardır. T.C. İç İşleri Bakanlığınca; Emniyet Genel Müdürlüğü ile Jandarma Genel Komutanlığı ve T.C. Millî Savunma Bakanlığınca Türk Silahlı Kuvvetleri güvenlik ihtiyacımızı sağlayan kurumlardır.

5. Ulaşım İle İlgili Kurumlar: Günlük hayatımızda okul, iş, akrabalarımıza ziyaret, alışveriş gibi faaliyetlerimiz için bir yerden başka bir yere gidebilmemiz ulaşım imkânları ile olur. T.C. Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına bağlı olarak hizmet veren Karayolları Genel Müdürlüğü yaptığı modern yol çalışmaları sayesinde, T.C. Devlet Demiryolları, demiryolu ağı sayesinde tren seferleri ile, Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü hava ulaşımı ile, Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü ise deniz ulaşımı ile hizmet veren kurumlardır.

Sivil Toplum Kuruluşları: Gönüllülük esası ile çalışarak bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar olan sağlık, eğitim, çevrenin korunması, beslenme gibi ihtiyaçların karşılanmasını sağlayan kuruluşlardır. Bunlardan bazıları;

Yeşilay sağlık alanında hizmet verir. Bağımlılık yapan zararlı maddelerle ilgili insanları korumak, bilgilendirmek ve tedavisi için mücadele eder.

Kızılay barınma, beslenme ve giyim gibi temel ihtiyaçlara yardıma muhtaç insanlar ve doğal afetlerde zarar görmüş vatandaşlarımıza yardımcı olur.

Lösemili Çocuklar Vakfı (LÖSEV) sağlık alanında kan kanseri olan lösemi hastası çocukların sağlık ve eğitim giderleri için destek olan kuruluştur.

Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGEV) eğitim alanında faaliyetleri vardır. Eğitim parkları ve maddi yardıma ihtiyacı olan öğrencilere imkanlar sağlar.

Türkiye Erozyonla Mücadele Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı (TEMA) ağaçlandırma ve erozyonla mücadele gibi çevre sorunları alanında çalışır.

Mehmetçik Vakfı Türk silahlı kuvvetlerinde görev sırasında şehit olmuş kişilerin yakınlarına ve gazilere yardım eder.

E-devlet Portalı uygulaması ile vatandaşlar devletin kurumlar ile olan iletişimini e-devlet üzerinden hızlı şekilde ulaşılabilmektedir. Ödeme işlemleri, belgelere ulaşım, bilgi almak, şikâyet ve talep iletmek gibi işlemleri elektronik ortamda yapabiliriz. E-devlet sistemine PTT'den alınabilen şifre ile www.turkiye.gov.tr adresinden giriş yapabiliriz.

2. Konu: YÖNETİMLER GÖREVDE

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

Yaşadığınız yerdeki yerel yönetimlere iletmek istediğiniz talepler neler olurdu?

Devletin hizmetleri daha iyi, hızlı şekilde ve tüm vatandaşlara ulaştırması için ülkemiz yönetim birimlerine ayrılmıştır.

1. Merkezî Yönetim: Cumhurbaşkanlığı ve Bakanlar Kurulu, Cumhurbaşkanının başkanlığında bakanlar ile ülke yönetimi ile ilgili kararlar alırlar.

2. Merkeze Bağlı Yönetim: Devlet hizmetleri daha hızlı ve kolay şekilde toplumun her kesimine ulaştırabilmek için merkezî yönetime bağlı olan il ve ilçe yönetim birimleri oluşturulmuştur. Merkezî atama ile görev başına getirilen kişilerdir.

- İl valiler tarafından yönetilir. Merkeze bağlı olarak ve tüm bakanlıklara sorumlu olarak görev yapar. Valinin görevleri:
- İldeki güvenliği sağlamak,
- İlin sağlık ve eğitim hizmetlerinin aksamadan devamını sağlamak,
- İlin sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerini düzenlemek,
- Yol, su, elektrik gibi ihtiyaçların karşılanmasını sağlamak,
- İlin turistik ve kültürel varlıklarının tanıtımını sağlamak,
- Vatandaşların talep ve şikâyetlerini değerlendirerek çözümler bulmak gibi görevlerdir.

Valiler görevlerini valiliklere bağlı olarak görev yapan resmî kurumlar ile yerine getirir. Bu kurumlara örnekler:

- İl Millî Eğitim Müdürlüğü
- İl Sağlık Müdürlüğü
- İl Emniyet Müdürlüğü
- Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü vb.

İlçe yönetimi kaymakamlar tarafından il yönetimine sorumluk olarak yönetilir. Kaymakamlarda valiler gibi sorumlu olduğu ilçenin güvenliği sağlamak, ihtiyaçlarını sağlamak ve sorunlarına çözüm bulmak için çalışır. Kaymakamlar görevlerini kaymakamlıklara bağlı olarak görev yapan resmî kurumlar ile yerine getirir. Bu kurumlara örnekler:

- İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü
- İlçe Sağlık Müdürlüğü
- İlçe Emniyet Müdürlüğü
- Gençlik ve Spor İlçe Müdürlüğü

3. Yerel Yönetimler: İl, ilçe, belde, mahalle ve köyde yaşayan insanların yol, su, ulaşım, temizlik gibi ihtiyaçlarının karşılanması için seçimle iş başına gelen yönetimlerdir. Seçimlerle iş başına gelirler.

Belediyeler seçimle iş başına gelen belediye başkanları tarafından yönetilir. İllerde, ilçelerde ve beldelerde belediye yönetimleri vardır. İnsanların yol, su, ulaşım, temizlik gibi ihtiyaçlarının karşılanması, zabıta ve itfaiye hizmetlerini vermek, parklar, spor alanları ve oyun alanları yapmak, kültürel, eğitsel ve sportif faaliyetler gibi görevleri vardır.

Köy ve mahalleler seçimle göreve gelen muhtarlar tarafından yönetilir. Sorumlu olduğu bölgenin sağlık, eğitim, ulaşım gibi ihtiyaçlarıyla ilgilenmek ve sorunların çözümü için ilgili kurumlara bilgi vermek.

Merkezî yönetim veya merkeze bağlı diğer yönetim birimlerinde görev yapan bireyler veya kurullar hizmetlerin devam etmesi, insanların ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunların çözülmesi için karar verme becerilerini kullanarak uygulanması için önemli kararlar alırlar.

Çalışma Kâğıdı

HİZMET EDEN KURUMLARIMIZ

A) Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Bireysel ve toplumsal bu ihtiyaçlarımızı karşılayan kurumlarımız nelerdir? Bu kurumların faaliyetlerine örnek veriniz.

.....

.....

2. Bireysel ve toplumsal ihtiyaçları karşılayan sivil toplum kuruluşlarını ve çalışma faaliyetleri nelerdir?

.....

.....

3. Aşağıda bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurum ve kuruluşlar eşleştirilerek verilmiştir. Bu eşleştirmelerden hangisi doğrudur?

- A) Temiz Çevre - Anne ve Çocuk Eğitim Vakfı B) Adalet - Mahkemeler
C) Güvenlik - Karayolları Genel Müdürlüğü D) Sağlık - E-devlet portalı

B) Aşağıdaki cümleler doğru ise "D" yanlış ise "Y" ile verilen kutucukları işaretleyelim. Yanlış olan ifadenin doğrusunu altına yazalım.

1. Sivil toplum kuruluşları resmî kurumlar tarafında kurulmuştur. D Y

.....

2. Topluma eğitim alanında hizmet eden kurumları T.C. Millî Eğitim Bakanlığı koordine etmektedir. D Y

.....

3. E-devlet portalı alışveriş yapabilmemiz amacıyla kurulmuş sitedir. D Y

.....

C) Boşluklara aşağıda verilen uygun kavramları yazalım.

- resmi kurum • sivil toplum kuruluşu • güvenlik kurumu • e-devlet portalı

1. Gönüllülük esasına dayalı olarak çalışan, üyelerinin bağışları ile insanların ihtiyaçlarını karşılayan kuruluşlaradenir.

2. Huzurlu ve güvenlik içerisinde yaşamamızı sağlayan kurumlaradenir.

3. Vatandaşlara hizmet sunan, haklarını koruyan ve geliştiren, ihtiyaçlarını karşılayan devlet kurumlarına.....denir.

Çalışma Kâğıdı

YÖNETİMLER GÖREVDE

A) Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Sizin yaşadığınız yerdeki yerel yönetimlerin hangi konuda çalıştıklarını yazınız?

.....

.....

2. Merkeze bağlı yönetimler kendilerine bağlı olan hangi müdürlüklerle hangi ihtiyaçlarımızı karşılamak amacı ile kurulmuştur?

.....

.....

3. I.

II.

III.

IV.

Yukarıda verilen görsellerden hangisi yaşadığınız yerdeki yerel yönetim birimlerinin sorumluluğundadır?

A) I B) II C) III D) IV

B) Aşağıdaki cümleler doğru ise “D” yanlış ise “Y” ile verilen kutucukları işaretleyelim. Yanlış olan ifadenin doğrusunu altına yazalım.

1. İli kaymakam, ilçeyi vali yönetir.	D	Y
2. Köyün ve mahallenin sorunlarından muhtarlar sorumludur.	D	Y
3. Merkezî yönetimde görev yapan yöneticiler seçimle iş başına gelirler.	D	Y

C) Boşluklara aşağıda verilen uygun kavramları yazalım.

- karar almak • kaymakam • atama • seçim

1. Merkezi yönetime bağlı olarak göreve gelmeye.....denir.
2. İlçenin eğitim, sağlık, ulaşım ve güvenlik gibi sorunları ve bu sorunların çözümleri ile sorumlu kişiyedenir.
3. Yönetim birimlerinde görev yapan bireylerin veya kurulların becerileri ile aldıkları çözümleredenir.

Ek-3

Araştırıyorum Öğreniyorum

Yaşadığınız yerin yerel yöneticisi siz olsaydınız yaşadığınız yerde ne tür değişiklikler yapmak isterdiniz? Yazınız. (Bu soruyu cepalarken derste öğrendiğiniz konuları dikkate alınız. Değişiklikleri hak ve sorumluluklar çerçevesinde yapınız.)

ETKİN VATANDAŞLIK

3. TEMEL HAKLARIMLA VARIM

4. EN DEĞERLİ SEMBOLLERİMİZ

TEMEL HAKLARIMLA VARIM EN DEĞERLİ SEMBOLLERİMİZ		
Ders	Sosyal Bilgiler	 Süre 40+40 dk.
Sınıf	5	
Öğrenme Alanı	ETKİN VATANDAŞLIK	
Konu	3.TEMEL HAKLARIMLA VARIM 4. EN DEĞERLİ SEMBOLLERİMİZ	
Kazanımlar	SB.5.6.3. Temel hakları ve bu hakları kullanmanın önemini açıklar. Temel haklardan katılım ve düşünce özgürlüğü hakkı üzerinde durulur. SB.5.6.4. Millî egemenlik ve bağımsızlık sembollerimizden Bayrağımıza ve İstiklâl Marşına değer verir.	

YÖNERGE

1. Konuları Eba Tv üzerinden öğrencilere izletebilirsiniz.
2. Konu özetleri bölümünün başlangıcındaki “DÜŞÜNELİM-CEVAPLAYALIM” sorusu ile öğrencilerin konu ile ilgili düşüncelerini alıp daha sonra konu özetini kısaca açıklayabilirsiniz.
3. Konu sırasına göre Ek-1 ve Ek-2’de verilen çalışma kâğıtlarındaki etkinlikler çoğaltılarak öğrencilere dağıtılır ve öğrencilerin soruları cevaplamaları istenir. Öğrencilerin cevapları sınıfça değerlendirilir.
4. Önceki derste verilen İstiklâl Marşı’nın kabul edilişi ile ilgili araştırma konusu öğrencilerle değerlendirilir.
5. Ek-3’te verilen araştırma konusu öğrencilere yazdırılarak gelecek derse kadar araştırma yapmaları istenir.

KONU ÖZETİ**3. Konu: TEMEL HAKLARIMLA VARIM****DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM****Ailenizde veya okulda kararlar alınırken sizin fikirlerinizin alınması neden önemlidir?**

Temel haklar insanların doğuştan kazandıkları; huzurlu, özgür, mutlu ve güven içerisinde yaşayabilmesi için gerekli olan haklardır. Temel haklarımız Anayasamız ile güvence altına alınmıştır. Temel haklar şunlardır:

1. Yaşama hakkı
2. Özel hayatın gizliliği hakkı
3. Konut dokunulmazlığı hakkı
4. Haberleşme özgürlüğü
5. Yerleşme ve seyahat özgürlüğü
6. Din ve vicdan özgürlüğü
7. Düşünce ve kanaat özgürlüğü
8. Eğitim hakkı
9. Sağlık hakkı
10. Seçme ve seçilme hakkı

Katılım hakkı Anayasa ile güvence altına alınan ve vatandaşların ülke yönetimine katılmasını sağlayan temel haklardan biridir. Çocukların da görüşlerini ve düşüncelerini söyleme ve kararlara katılma hakları uluslararası "Çocuk Haklarına Dair Sözleşme" ile sağlanmıştır.

Düşünce özgürlüğü hakkı insanların düşünce ve inançlarını, hiçbir baskı altında kalmadan ifade edebilmeleri ve yaşayabilmeleridir.

4. Konu: EN DEĞERLİ SEMBOLLERİMİZ**DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM****Bayrağımızı gördüğümüzde ve İstiklal Marşımızı söylediğimizde hangi duyguları yaşıyoruz?**

Millî Egemenlik devleti yönetenlerin belli kişilere değil, halk içerisinde ve halk tarafından belli süreliğine seçimle görevlendirilen kişilerce millet tarafından yönetilmesidir.

Bağımsızlık milletin başka ülkelere muhtaç veya bağlı kalmadan, özgürce karar verip yaşayabilmesidir.

Millî egemenlik ve bağımsızlığımızı uzun mücadeleler ve fedakarlıklarla Mustafa Kemal Atatürk liderliğinde ve Türk milleti sayesinde Kurtuluş Savaşındaki millî birlik ve beraberli sayesinde kazandık. Millî mücadelemizi, millî birlik ve beraberliğimizi, özgürlüğümüzü, bağımsızlığımızı ve vatanımızı simgeleyen semboller vardır. Ülkemiz ve milletimiz için büyük önemi ve değeri olan bu simgeler "Bayrağımız" ve "İstiklal Marşımız"dır. Millî egemenlik ve bağımsızlığımızı temsil eden, vatanımızın simgesi olan Bayrağımıza ve Marşımıza saygı duymalı, korumalı ve değer vermeliyiz.

Çalışma Kâğıdı

TEMEL HAKLARIMLA VARIM

A) Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Günlük yaşamda kullandığınız temel haklara örnekler veriniz?

.....

.....

2. Temel haklarımızın anayasa ile güvence altına alınması ve korunması neden önemlidir?

.....

.....

3. İnsanların temel haklarından olan, bu hakları istedikleri zaman kullanabilecekleri, insanların yaşayışlarını etkileyen kararlarda söz sahibi olmasını sağlayan, fikirlerini ve beklentilerini baskı altında kalmadan açıklayabilme hakkıdır.

Yukardaki paragrafta açıklanan haklar hangileridir?

- A) Sağlık hakkı – Eğitim hakkı
- B) Seçme ve seçilme – Haberleşme özgürlüğü
- C) Katılım hakkı – Düşünce özgürlüğü
- D) Yaşama hakkı – Özel hayatın gizliliği hakkı

B) Aşağıdaki cümleler doğru ise “D” yanlış ise “Y” ile verilen kutucukları işaretleyelim. Yanlış olan ifadenin doğrusunu altına yazalım.

1. Temel haklarımız doğuştan itibaren tamamını kullanabileceğimiz haklardır. D Y
-
2. Anayasa’da ifade edilen “Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.” ifadesi temel haklardan yaşama hakkı ile ilgilidir. D Y
-
3. Katılım hakkı vatandaşların ülke yönetimine seçilebilmesidir. D Y
-

C) Boşluklara aşağıda verilen uygun kavramları yazalım.

- katılım hakkı • düşünce özgürlüğü hakkı • yaşama hakkı • temel haklar

1. İnsanların doğuştan kazandıkları; huzurlu, özgür, mutlu ve güven içerisinde yaşayabilmesi için gerekli olan haklaradenir.
2. Sizlerin görüş ve düşüncelerinizin alınması ve önemsenmesi hakkına..... denir.
3. İnsanların fikirlerini söyleyebilmeleri ve inançlarını herhangi bir baskı altında kalmadan yaşayabilmeleri hakkınadenir.

Çalışma Kâğıdı

EN DEĞERLİ SEMBOLLERİMİZ

A) Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Bayrağımız ve İstiklal Marşımız neleri simgelemekte ve temsil etmektedir?

.....

.....

2. Bayrağımız ve İstiklal Marşımıza neden saygı duymalı, onları korumalı ve değer vermeliyiz?

.....

.....

3. Anayasa'da belirtilen;

MADDE 3. — Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir.

Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Millî marşı "İstiklal Marşı"dır. Başkenti Ankara'dır.

MADDE 4. — Anayasa'nın 3üncü maddesi hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez.

Anayasa'da Türk Bayrağı ve İstiklal Marşı ile ilgili verilen bu maddelerin olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hükümeti temsil etmeleri

B) Türkiye Cumhuriyeti'ni temsil etmeleri

C) Katılım hakkını temsil etmeleri

D) Düşünce özgürlüğünü temsil etmeleri

B) Aşağıdaki cümleler doğru ise "D" yanlış ise "Y" ile verilen kutucukları işaretleyelim. Yanlış olan ifadenin doğrusunu altına yazalım.

1. Millî egemenlik yönetiminin hâkim olduğu yönetimlerde yerel yöneticiler atama ile görevlendirilirler. D Y

.....

2. Bayrağımızın rengi vatanımız için şehit olanların kanlarını temsil etmektedir. D Y

.....

3. İstiklal Marşımız Millî birlik ve beraberliğimizi arttırmak ve millî mücadele için yazılmış bağımsızlık sembollerimizdir. D Y

.....

C) Boşluklara aşağıda verilen uygun kavramları yazalım.

• bayrak • İstiklal Marşı • bağımsızlık • millî egemenlik

1. Millet in özgürce karar vermesi ve yaşayabilmesinedenir.

2. Millet in birliği, vatani ve bağımsızlığı temsil eden renk ve biçim olarak tasarlanmış simgeyedenir.

3. Millet in ülke yönetiminde doğrudan hâkim olmasına.....denir.

Araştırıyorum Öğreniyorum

İstiklal Marşımızın kabul ediliş sürecini araştırarak defterinize yazınız.

KÜRESEL BAĞLANTILAR

1. MİLLÎ KAZANÇLARIMIZ
2. EVRENSEL VARLIKLAR

MİLLÎ KAZANÇLARIMIZ EVRENSEL VARLIKLAR		
Ders	Sosyal Bilgiler	 Süre 40+40 dk.
Sınıf	5	
Öğrenme Alanı	KÜRESEL BAĞLANTILAR	
Konu	1. MİLLÎ KAZANÇLARIMIZ 2. EVRENSEL VARLIKLAR	
Kazanımlar	SB.5.7.1. Yaşadığı yer ve çevresinin ülkemiz ile diğer ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerdeki rolünü araştırır. Tarım, sanayi, turizm, ulaşım, eğitim, kültür endüstrisi gibi ekonomik faaliyet alanlarından uygun olanlara değinilir. SB.5.7.4. Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir. Ülkemizden ve dünyanın farklı ülkelerinden örnekler seçilerek ortak mirasın anlamı üzerinde durulur.	

YÖNERGE

1. Konuları Eba Tv üzerinden öğrencilere izletebilirsiniz.
2. Konu özetleri bölümünün başlangıcındaki “DÜŞÜNELİM–CEVAPLAYALIM” sorusu ile öğrencilerin konu ile ilgili düşüncelerini alıp daha sonra konu özetini kısaca açıklayabilirsiniz.
3. Konu sırasına göre Ek-1 ve Ek-2’de verilen çalışma kâğıtlarındaki etkinlikler çoğaltılarak öğrencilere dağıtılır ve soruları cevaplamaları istenir. Öğrencilerin cevapları sınıfça değerlendirilir.
4. Ek-3’te verilen ve telafi eğitimi programınca işlenen tüm konularla ilgili kavramların olduğu bulmacanın çözülmesi istenir.

KONU ÖZETİ

1. Konu: MİLLÎ KAZANÇLARIMIZ

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

Yaşadığınız yer ve çevrenizdeki ekonomik faaliyetler hangi amaçla yapılmaktadır?

İnsanlar ihtiyaçları olan ürünleri ekonomik alanlardaki faaliyetleri ile üretirler. Fakat ülkemizin her yerinde iklim, bitki örtüsü, yeryüzü şekilleri, yer altı kaynakları, ulaşım imkânları gibi faktörler aynı olmadığından ihtiyaçların tamamının karşılanması mümkün olmaz. Bu durumda üretilmeyen ürünler başka yerlerden hatta

başka ülkelerden satın alınır. İnsanların ürettiği ürünleri veya hizmeti başkalarına satmasına ticaret denir. Ülkeler ürettiklerinden ihtiyaç fazlası olan ürünleri başka ülkelere satarlar. Ülkemizde başka ülkelere ihtiyaç fazlası çeşitli ürünleri satarak **ihracat**, üretimimizin yetersiz olduğu ürünleri de satın alarak **ithalat** yapmaktadır. Bunlar:

İhraç Ettiğimiz (Dış Ülkelere Sattığımız) Ürünler: Gıda ürünleri, tekstil ürünleri, otomobil malzemeleri, kimyasal ürünler, mermer, cam, demir-çelik, elektrik-elektronik malzemeleri ve çeşitli makineler gibi ürünlerdir. Almanya, ABD, Rusya Federasyonu, İngiltere ve Fransa ürünlerimizi ihraç ettiğimiz ülkelerdendir.

İthal Ettiğimiz (Dış Ülkelerden Aldığımız) Ürünler: Doğal gaz, petrol, elektrik-elektronik ürünleri, makineler, kimyasal ürünler, plastik ürünler, savunma araçları, demir-çelik ürünleri, otomotiv araçları gibi ürünlerdir. Rusya Federasyonu, Çin, Almanya, ABD ürün ithal ettiğimiz ülkelerdendir.

Yaşadığımız yer ve çevresinde tarım, hayvancılık, yer altı kaynakları, turizm özellikleri, sanayi yatırımları, eğitim imkânları, ulaşım imkânları ve kültürel varlıklar gibi faktörlerin etkisiyle ekonomik olarak gelişmiştir. Ülkemiz insanların ihtiyaçlarını karşılarken ihtiyaç fazlası olan ürünleri başka ülkelere satarak ve turizm faaliyetleri ile de başka ülkelere ülkemize gelir sağlanmaktadır.

2. Konu: EVRENSEL VARLIKLAR

DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

Sizce insanlık için en önemli buluş hangisidir. Neden?

Geçmişten günümüze insanlar birçok alanda bilgiye ulaşmışlar, ihtiyaçları doğrultusunda yeni ürünler geliştirmişlerdir. Arabanın bulunması, pusulanın, telefonun, ampulün icadı, ilaçların bulunması gibi buluşlar tüm insanlık içindir. İnsanlığın geçmişten günümüze aktardığı bilim, edebiyat, sanat ve düşünce alanlarında eserleri vardır. Ülkelerin kültürel ve doğal varlıkları da nesilden nesile korunarak aktarılan değerlerdir. İnsanlık için önemli olan ve geçmişten bugüne kadar ulaşılmış maddi ve manevi eserler ile kültürel ve doğal varlıklarımıza ortak miras denir. Bunlar:

Bilim Mirası: Bilim insanları tarafından tüm insanlık ihtiyaçları için yapılan buluşlardır. Arabanın, pusula, telefon, ampulün icadı gibi buluşlardır.

Edebiyat Mirası: Tüm insanlığı etkileyen romanlar, hikâyeler, destanlar gibi edebi eserlerdir. Tolstoy'un "Savaş ve Barış" adlı romanı, "Dede Korkut Hikayeleri", "Oğuz Kağan Destanı" bu eserlerdendir.

Sanat Mirası: Tarih boyunca yaşamış insanların duygu ve düşüncelerini yansıtmak amacıyla yaptıkları resim, minyatür, yapıt gibi eserlerdir. Osman Hamdi Bey'in "Kaplumbağa Terbiyecisi" tablosu, Levni'ye ait minyatürler, Mısır Piramitleri, Tac Mahal bunlardandır.

Düşünce Mirası: Mevlana, Platon, Voltaire, İbn-i Sina ve Yunus Emre gibi yazar ve düşünürlerin düşünce ve görüşleri insanlığın ortak mirasıdır.

Kültürel ve Doğal Varlıklar :Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün (UNESCO) belirlediği ve ülkemizden 18, dünya genelinde 1121 eser ve doğal varlıkta ortak miraslarımızdandır. Adıyaman "Nemrut Dağı", Karabük "Safranbolu Şehri", Edirne "Selimiye Camii ve Külliyesi", İzmir "Efes", Şanlıurfa "Göbeklitepe Arkeoloji Alanı ",Moğolistan'daki "Orhun Yazıtları", Mısır'daki "Gize Piramitleri", Ürdündeki "Petra Antik Kenti" ortak miras varlıklarındandır.

Ortak miras eserleri ve varlıkları tüm insanlığa ait olup onları korumak ve sonraki nesillere ulaştırmak hepimizin görevidir. Ortak miras öğelerinden herkes geçmek, görmek, tanımak ve yararlanma hakkına sahiptir.

Çalışma Kâğıdı
MİLLÎ KAZANÇLARIMIZ

A) Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Ülkeler arasındaki tarım, sanayi, eğitim, turizm ve kültür endüstrisi gibi faaliyetlerin sürdürülmesi niçin önemlidir?

.....

.....

2. Yaşadığınız yer ve çevresindeki hangi ekonomik faaliyetler diğer ülkelerle yapılmaktadır?

.....

.....

3. Ülkemiz aşağıdaki ekonomik faaliyetlerden hangisini ihraç ederse daha fazla gelir elde eder?

- A) Sebze-meyve ürünleri B) Büyükbaş hayvancılık
C) Orman ürünü D) Sanayi faaliyetleri

B) Aşağıdaki cümleler doğru ise “D” yanlış ise “Y” ile verilen kutucukları işaretleyelim. Yanlış olan ifadenin doğrusunu altına yazalım.

1. Ülkeler arasındaki eğitim ve kültürel faaliyetler ülkelere ekonomik getiri sağlar. D Y

.....

2. Ülkeler arasındaki ekonomik faaliyetlerde ihtiyaç fazlası olan ürünlerin satılmasına ithalat, ihtiyaç olan ürünlerin alınmasına ihracat denir. D Y

.....

3. Ulaşımın sektörünün ülkemizde gelişmiş olması uluslararası alandaki ekonomik ilişkilerinde gelişmesini sağlamıştır. D Y

.....

C) Boşluklara aşağıda verilen uygun kavramları yazalım.

- turizm • ticaret • ihracat • ithalat

1. Ülkemizde yetiştirilen ürünlerin yurt dışına satılmasınadenir.

2. Ülkemizdeki tarihî yerleri gezmek amacıyla yapılan faaliyetedenir.

3. İnsanların tarım, sanayi ürünleri gibi ürettikleri ürünleri satmasınadenir.

Çalışma Kâğıdı

EVRENSEL VARLIKLAR

A) Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Ortak mirasın özellikleri nelerdir?

.....

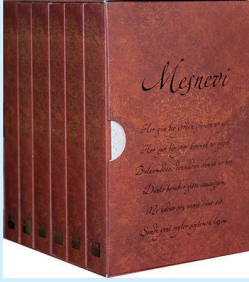
.....

2. Ülkemizdeki ve dünya ülkelerindeki ortak miras öğelerine örnekler veriniz?

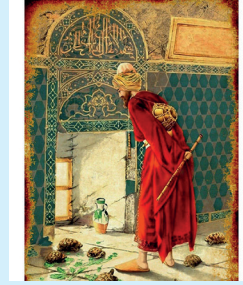
.....

.....

3.

MEVLANA'NIN MESNEVİ KİTABI

KAPLUMBAĞA TERBİYECİSİ TABLOSU

TAC MAHAL

NEMRUT DAĞI-

Görsellerde verilen ortak miras öğelerine göre aşağıdaki hangisi hatalıdır?

- A) Ortak miras öğelerinin tamamı insanların eseridir.
 B) Düşünce ve görüşler ortak miras olabilir.
 C) Ortak miras eserleri insanlarca yararlanılabilir ve gezilebilir.
 D) Doğal varlıklarda ortak miras eseri olabilir.

B) Aşağıdaki cümleler doğru ise "D" yanlış ise "Y" ile verilen kutucukları işaretleyelim. Yanlış olan ifadenin doğrusunu altına yazalım.

1. Bir ülkedeki ortak miras öğesi sadece o ülke insanların gezmesi ve görmesine açıktır. D Y
-
2. Selimiye Camiisi ve Külliyesi, Göbeklitepe Arkeoloji Alanı, Nemrut Dağı ortak miras alanlarımıza ait varlıklardır. D Y
-
3. Voltaire'nin ve Mevlana'nın düşünceleri, Tolstoy ve Levni'ye ait eserler ortak miraslarımızdandır. D Y
-

C) Boşluklara aşağıda verilen uygun kavramları yazalım.

- ortak miras
- sanat eseri
- edebiyat mirası
- sanat mirası

1. İnsanları geçmişten geleceğe bıraktığı maddi ve manevi değeri olan varlıklara doğal ve kültürel varlıklaradenir.
2. Geçmişte yaşamış insanların duygu ve düşüncelerini yansıtan resim, tablo, minyatür ve yapıtlara.....denir.
3. İnsanların duygu ve düşüncelerini anlatan destan, roman, hikâye gibi eserlerdir.....denir.

Ek-3

Bulmaca Çözüyorum

Aşağıdaki tabloda tüm konularda işlediğimiz bazı kavramları sol sütuna yazdık. Bu kavramları tabloda soldan sağa, yukarıdan aşağıya veya çapraz şekilde gizledik. Hepsini bulabilecek miyiz acaba?

BAYRAK	S	Z	P	Ç	U	A	R	Ö	S	B	M	İ	L	T	A	P	A	D	Ç
BİLİM	U	İ	L	M	D	Y	U	D	N	G	İ	R	İ	Ş	İ	M	C	İ	A
EDEVLET	S	Z	V	B	L	T	T	U	N	A	P	Y	S	P	L	K	U	V	D
GİRİŞİMCİ	N	D	A	İ	H	R	A	C	A	T	Y	A	Y	H	F	Ö	R	S	Ü
İSTİKLAL MARŞI	O	R	G	K	L	D	K	J	T	U	L	Ş	N	U	L	U	S	A	R
İHRACAT	C	K	P	L	A	T	E	L	İ	F	A	A	L	H	J	P	B	N	E
İKLİM	B	İ	L	İ	M	Y	O	R	T	A	K	M	İ	R	A	S	Z	A	T
KAYNAKÇA	L	B	U	M	H	İ	N	P	L	N	M	A	A	B	C	D	E	L	İ
MADENCİLİK	O	M	T	O	U	N	G	A	L	V	P	H	T	D	U	Ö	N	O	M
MERKEZİ YÖNETİM	C	B	A	E	T	B	İ	R	K	U	U	A	E	B	E	S	F	R	S
PATENT	D	L	R	D	F	V	T	N	B	Ç	M	K	P	A	T	E	N	T	A
SANAL ORTAM	S	A	İ	E	E	C	B	A	Y	R	A	K	L	B	U	R	Z	A	U
SİVİL TOPLUM KURULUŞU	F	K	M	V	Ö	N	Y	A	R	G	İ	İ	U	K	J	B	Ç	M	İ
TARIM	Z	Ç	J	L	Z	L	C	Y	B	J	A	T	J	R	H	K	J	U	P
TELİF	D	L	P	E	Ü	H	B	İ	Ç	A	G	Z	U	S	U	G	D	Y	Ç
ORTAK MİRAS	İ	H	İ	T	Y	Y	T	N	L	G	P	F	D	İ	K	L	İ	N	Ü
ÖN YARGI	K	Ü	Z	G	A	K	L	O	H	İ	İ	J	C	G	İ	A	U	J	Ç
ÜRETİM	Ç	B	Y	T	İ	N	İ	S	T	İ	K	L	A	L	M	A	R	Ş	İ
YAŞAMA HAKKI	A	L	V	M	E	R	K	E	Z	İ	Y	Ö	N	E	T	İ	M	A	U